

An. 521, 5

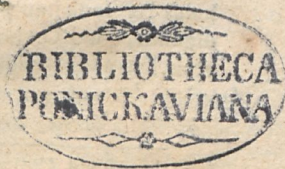
In
7081

DE
ERV DITIS
MALE HABITIS
PRAEFATVS

AD
ORATIONES
BENEVOLE AVSCVLTANDAS
OBSEQVIOSE
INVITAT

M. IO. GOTTL. BIDERMANN R.

FREIBERGAE,
Litteris CHRISTOPH. MATTHAEL

XXIV.

QUum nuper in templo Oederano effigiem PAVLI ODONTII, viri pro puriori doctrina grauiſſima perpeſſi, contemplerer, a) hanc ſere communem eſſe conditionem cum omnium eruditorum, tum in primis religioſorum ſanctioris fidei confeſſorum, ut ludibrio hominum male animatorum exponantur, animo ſentiebam. Et quoniam in his recensendis multi ſcriptores operam ſingularem collocarunt, quorum ex numero LACTANTIVM, b) Io. FOXVM, c) Lud. RABVM, d) Io. CRISPINVM, e) Paul. CROCIVM, f) Iac. Aug. THVANVM, g) Phil. a LIMBORCH, h) Io. MEISNERVM, i) C. SAGITTARIVM, k) et C. KORTHOLTVM, l) nominari ſufficiat: eorum aliquot exempla nunc in medium proferre iuuat, qui in re publica litteraria quidem conſpicui, ſed omnis generis contumeliis adfecti, atque indigniſſimis iniuriis peſſime lacerati fuerunt; ut habeant, quos intueantur litterarum cultores, ubi non ſolum vident, ſed etiam re ac facto experiuntur, hanc eſſe omnis virtutis indolem, ut, quo clarius expleſcit, eo magis laus eius obteratur. Agmen ducat

HESI'ODVS, poetarum graecorum ſi non primus, nemini certe ſecundus, cuius carmina non minus ob argumenti dignitatem, quam ſtili elegantiam merito iuuentuti ſcholaeſticae commendantur, et noſtra etiam in officina diligenter exercentur. Hic quanto excellentius nactus erat ingenium, naturae habitu prope diuino inſtructus, tanto plures, eosque iniquiſſimos habuit obrectatores, et nominatim Lucianum ac Cercopeni quendam, pus ac venenum pleno ore in ipſum eructantes. m) In quo eandem cum ceteris ſummi nominis poetis expertus eſt fortunam; quum conſtet, Homerum a Zoilo et Siagro, Pindarum ab Amphimane, Simonidem a Timocreonte, Virgilium autem atque Horatium a Maeuiis, Bauis ac Suffenis, ſogillatos fuiſſe. Quam indignis vero in vita contumeliis laceſſitus fuit, tam infelicem vitae exitum idem habuit, ut PLVTARCHVS refert. n) Nam quum ab Oraculo Delphico, de fatiſ futuris conſulto, reſponſum tuliffet, ut Iouis Nemaei templum vitaret, mox vero in Locridem, comitibus Mileſio et Troilo, perueniret, ubi hoc templum aliquando fuerat, et Mileſius filiam hoſpitiſ, apud quem diuertebantur, vitiaſſet, puellae fratres Heſiodum, quem huius rei conſcium putabant, occiderunt, eiusque cadauer in mare abiecerunt, dignum, quod Orchomenii, monente oraculo, eruerent, et in medio foro ſuae vrbiſ, hac addita epigraphe, inhumarent:

Ἀτρεὴν μὲν πατρίσιν πολυκλήνιος ἀλλὰ θανάτου
ὄρεα πλεξίππων γῆ Μινυῶν κατέχευε

Ἡσίοδος

- a) de quo vid. *Veramandi* Geſpraech im Reich der Toden zwiſchen Paulo Odontio und Rob. Barns. *Fif.* u. *Leipz.* 1724. b) in *Inſtitut. diu.* L. V. c. 11. c) in *Martyrolog* *Baf* 1559. d) in *Martyrbuche* *Argentor.* 1572. e) in *Martyrol.* *Genev.* 1560. f) in *Groſſen Martyrbuche* *Brem.* 1682. g) in *Hiſtor. paſſim.* h) *Hiſtor. Inquiſ.* *Ampſel.* 1692. i) *Diſſ. de Perſecution. et Martyr.* *Chriſtianor.* vet. k) de *eruciatiſſimis Martyrum.* l) de *perſecut. eccl. ſub Imperatorib. Ethn.* m) *Lil. Gyraldi* *Hiſtor. Poet. Dial.* II. n) *Conviv. Sept. Sap.* p. 225.

Ἡσιόδῳ, τὴ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἔστιν

Ἀνδρῶν κρηνομένων ἐν Βοσσεῶν σοφίῃς. i. e.

*fertilis Aescra quidem patria est, sed mortui ossa terra Minyarum pugnacium fouet
Hesiodi, cuius gloria maxima est inter homines et viros ex iudicio sapientiae
dignoscendos. Huic iungimus*

EURIPIDEM, Salaminium, poetam inter Graecos tragicum, qui ab ipso oraculo post Socratem magistrum pro sapientissimo suae aetatis iudicatus, ob profundos autem sententiarum recessus Philolophus scenicus adpellatus fuit, et cuius tragoedias mel ac Sirenas spirare, veteres statuerunt. Infelicissimo vero fato felicissimus hic poeta interceptus est, quippe qui a canibus regis Macedonum Archelai, ab Aribaeo et Crateua poetis, eius aemulis, in ipsum immisissis, misere dilaniatus, animam efflauit. o) Cuius mortui exuuias Athenienses quidem, missis legatis, expetebant, sed non impetrabant. Vt ne vero posteri ignorarent, quanto in pretio hunc poetam habuerint, monumentum, his verbis expressum, publice illi decernebant:

Μνημα μὲν Ἑλλάς ἀπάσ' Ἐυριπίδ' ὄψεα δ' ἴχες

Ἰν Μαικεδῶν, ἣ γὰρ δεξάτο τερμα Βικ.

Πατρὶς δ' Ἑλλάδος, Ἑλλάς Ἀθηνῶν, πλεῖστα δὲ Μαισῶν

Τερψῶας, ἐκ ποδῶν καὶ τὸν ἔπαγον ἔχει. i. e.

*est quidem tota Graecia monumentum Euripidis, ossa vero terra Macedonum habet,
quae terminum vitae abstulit. Patria Graeciae, Graeciae Athenae, sed, multum
musas delectans, ex multis etiam hanc laudem habet. Porro ex poetarum Graecorum numero addi meretur*

CHOERILVS, qui Alexandri M. aetate viuebat, et huic adeo carus erat, ut ipsum comitem in expeditionibus Asiaticis secum duceret, eique in mandatis daret, ut res ab se gestas versibus complecteretur. p) Id quod tam inuita Minerua praestabat, ut Alexander, quamuis eius labores eximiis praemiis compensaret, aperte tamen pronunciaret, se Homeri Therfiten, quam Choerili Achillem esse malle. Quam munificentiam HORATIVVS miratur, ita canens: q)

Gratus Alexandro regi magno fuit ille

Choerilus, incultis qui versibus et male natis

Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.

Tandem vero quum rex, ad abstergendum vel potius leuandum elumbium ac icianorum carminum fastidium, cum eo pepigisset, ut pro singulis bonis versibus singulos acciperet aureos, pro malis autem colaphos, quum recitaret, tot mala inuenta sunt, ut multitudine alaparum necaretur. r) A Graecis progredimur ad Latinos, inter quos primo loco obuersatur

CICERO.

o) vid. Iosephi *Barberii* Tr. de miseria poetar. Graecor. et A. *Gellii* Noct. Att. L. XV. 20.
q) L. II. Ep. I. 232. et in Art. poet. v. 356. r) Petr. *Alcyonius* de miseria poetar
Graecor. in *Gronov.* Thes. T. X. p. 520.

CICERO, dono quodam diuinæ prouidentiae genitus, in quo totas vires suas eloquentia experta esse videbatur, et qui ingenio fide atque industria conſequebatur, ut Pater Patriae cognominaretur. Quanta autem nominis enitebat fama, tanta odia hominum maleuolorum incurrebat. Nam, ut taceam, quam miſere inter Catilinas, Clodios, Pompeios, et Craſſos, partim manifeſtos inimicos, partim dubios amicos, iactatus fuerit atque fluctuatus: Vatinium, oratorem ſuae aetatis, turgida gruma deformem, grauiffimum hoſtem habebat, eiſque odium ac inuidiam ſemel atque iterum prouocabat. In primis vero orationibus ſuis Philippicis Antonium, imperii potitum, ita pungebat, ut, indignatione in ſe conuerſa, ad illud fatale funeſſimumque capitis ſupplicium raptaretur, quod **IVVENALIS**, de Demoſthene et Cicerone exponens, ita deſcribit: s)

*Eloquio ſed uterque perit orator, utrumque
Largus et exundans leto dedit ingenii fons;
Ingenio manus eſt et ceruix caeſa, nec unquam
Sanguine cauſſidici maduerunt roſtra puſilli.*

Cuius mortem, tanto viro omnino indignam, his verbis **VALERIUS M.** exponit: t) Cicero Caium Popillium Laenatem, rogatu **M. Coelii**, non minore cura, quam eloquentia defenderat, eumque cauſa admodum dubia fluctuantem ſaluum ad penates ſuos remiſerat. Hic Popillius poſtea, nec re, nec verbo a Cicerone laeſus, ultro **M. Antonium** rogauit, ut ad illum proſcriptum perſequendum et iugulandum mitteretur. Impetratis deſteſtabilis miniſterii partibus, virum ampliffimae dignitatis iugulum praebere iuſſit, ac protinus caput romanae eloquentiae, et pacis clariffimam dextram amputauit, eaque ſarcina, tanquam opimis ſpoliis alacer in urbem reuerſus eſt. Quam fati acerbiffimi iniquitatem **CORNELIUS SEVERUS** his verbis deplorauit:

*Absulit una dies aeni decus, iſtaque luctu
Conticuit Latiae triſtis ſacundia linguae,
Vnica ſollicitis quondam tutela ſalusque,
Egregium ſemper patriae caput: ille ſenatus,
Vindex ille fori, legum ritusque togaeque,
Publica vox ſacris aeternum obmutuit armis,
Informes vultus ſparſamque cruore nefando
Canitiem, ſacraſque manus operumque miniſtras
Tantum pedibus ciuis proiecta ſuperbis
Proculcauit ouans, nec lubrica fata deosque
Reſpexit, nullo luet hoc Antonius aeuo. Neque praetermittendus hoc*

loco videtur

L. ANN. SENECA, qui ingenio facili, copioſo atque amoeno, itemque ſententiis acerrimum iudicium vibrantibus decus attulit ſcriptis ſuis ſingulare. Quo diligentius

s) Satyr. X, 118.

t) L. V. 3.

diligentius vero virtutem et colebat et commendabat, eo magis infestabatur ab ad-
 verſariis fraudes atque inſidias ei ſtruentibus. Quo fiebat, ut, imperante Claudio
 adulterii accuſatus, in Corſicam relegaretur. In quo exilio annos circiter octo
 vixit, iniuriarumque animo forti atque excelſo feliciter ſuſtinuit, ſtudiis ac medita-
 tionibus intentus, atque aperte profitens, *ſe inter eas res beatum eſſe, quae alios ſolent*
miſeros facere. u) Imo, paucis interiectis, haec ad matrem perſcribit: *qualem me*
cogites, accipe: lactum et alacrem, veluti in optimis rebus. Sunt autem optima,
quam animus, omnis cogitationis expertus, vacat operibus ſuis, et modo ſe leuioribus
ſtudiis oblectat, modo ad conſiderandam ſui uniuerſique naturam, veri avidus, in-
ſurgit. Reuocatus ab exilio, quamuis magno deſiderio Athenas ferretur, ab A-
 grippina tamen erudiendo Neroni in palatium fuit adductus, peſſimique diſci-
 puli magiſter optimus factus. Quum enim i coniuurationis Piſonianaſe conſcius
 accuſaretur, Nero per tribunal ultimum neceſſitatem ei denunciat: Hic vero
 imperterrito animo amicos, lacrymis eius caſum deplorantes, ad firmitudinem
 reuocauit, cui, inquam, *ignara eſt Neronis ſaevitia? cui poſt matrem fratremque*
interfectos, nihil aliud ſuper eſt, quam ut educatoriſe praeceptoris que adiciat mor-
tem. Hac mente contra omnes iniurias obfirmata venas ſibi praeſecans, crurum-
 que venas abrumpens, et durante tractu mortis que lenſitudine, hauſto veneno,
 poſtremo calidae aquae ſtagnum introiens, exanimatus eſt. w) Cum hoc com-
 parari meretur

ANIC. MANL. TORQV. BOETHIVS, vir de conſulatu, quem Romae
 geſſit, non minus, quam de litteris optime promeritus, quippe Latine Graecaeque
 doctiſſimus, atque in omni fere ſtudioſum genere excellens. Nihilo ſecius du-
 riſſima fata ſuſtinuit, non ſolum in carcerem Ticini coniectus, x) in quo exi-
 mios illos de conſolatione philoſophica libros compoſuit; ſed etiam à Theo-
 doro, Oſtrogothorum rege in Italia, capite priuatus. y) Cuius indignam mor-
 tem hoc miraculo BARONIVS illuſtrat, z) quod poſt capitis truncationem ca-
 put ſuum utraque manu ſuſtentarit, inque vicinum templum ingreſſus, flexis
 genibus S. S. eucharistiiae ſacramentum acceperit, et ita animam Deo reddiderit.
 Ex recentiori aetate eruditorum male habitorum numerum auget

HIER. SAVANOROLA, qui ſaeculo XV. vixit, ex Dominici familia, vir
 religioſus, et diſertus apud Florentinos concionator. Hic quo grauius in vita
 ea tempeſtate inualeſcentia inuehebatur, eo grauius procerum odium incurbat.
 Non ſolum enim acutiſſimis linguarum et calamorum ſpiculis laceſſebatur, ſed
 etiam ad extremum tormentis ſubiectus, et tandem ſuſpenſus, an. MCCCCXCVIII.
 in publico urbis Florentinae foro comburebatur. Cuius mortem contumelio-
 ſiſſimam his verbis THOM. PERVSINVS enarrat: a) *max, ut praeceps a cruce*
deiectus

u) Conſul, ad Helu, cap. IV. w) Tacit. Annal. L. XV. x) Bern. Sacci Hiſt. Ticin.
 L. VII. c. 17. y) Scrollii Hiſt. Erudit. P. III. c. I. §. 48. et Bruckeri Hiſt. Philoſ. P. IV.
 p. 1394. z) Annal, ad Ao. DXXVI. a) in Vita Hier. Savan. c. 39.

*deiectus iniecta resti fuit Hieronymus, viuum adhuc spirantemque carnifex
flammis eum addicere parabat, numellamque eius collo induere: sed haec eius ex-
cidit manibus, atque in subiectas immissa est paleas et stupas igni paratas; quam
dum repetit et aptat, suffocatus et strangulatus interea Hieronymus, animam ex-
halauit. Haud dissimilia fere fata sub idem tempus habuit*

ANT. MANCINELLVS, Veliternus, philologus felicissimi ingenii, sed in-
felicissimae sortis, qui ipse, quantum inuidiae deuorauerit, in epigrammate testa-
tur, quod Decadi Sermonum, Argentorati anno MDX. typis exscriptorum praefixit;

Seria Moeonidae liuor detrectat et odit,

Aufonium vatem nec sine labe canit.

Quid mihi venturum mediter? quid? dum tamen ista

Qualiacunque legant, quid mihi liuor incers?

Liuidus adlatrat passim quoscumque peritos:

Ast in secessu clam tenet atque legit.

Vera autem ipsum, veluti vatem atque augurem, cecinisse, euentus docuit, ubi
auribus, lingua et utraque manu amputatis, quod incestum, ea aetate omnia foed-
dantem, damnasset, miserabili morte extinctus fuit. b) Eadem fere fata tulit

PETR. RAMVS, qui, superatis omnibus paupertatis incommodis, ad su-
premam eruditi ingenii laudem peruenit, susceptoque docendi munere in aca-
demia Parisiensi aequales omnes cum auditorum frequentia, tum eloquentiae fa-
ma, longissime anteiuit. Quum vero, editis in Aristotelem animaduersionibus,
summum illum philosophum liberius insectaretur, mirum quantos tumultus
excitaret, doctis pene omnibus in eum insurgentibus, et receptam in scholis di-
sciplinam mordicus defendentibus. Quod odium tunc demum aperte erumpe-
bat, quum, feruentibus in Gallia bellis, Colignius interfectus esset, et in omnes,
qui ab illius partibus steterant, impune saeuiretur. In quorum numero quum
Ramus esset, ficarii, aemulorum et maleuolorum insidiis subornati, ipsum pu-
gione confossum de summa aedium fenestra praecipitem dederunt, foedoque ac
immani spectaculo per vicos urbis raptatum et inmani crudelitate laceratum ca-
daver in propinquum Sequanae profluentem demerserunt. c) Ex saeculo post
Christum natum decimo sexto hunc in censum venit

NICOD. FRISCHLINVS, Württembergensis, vir litteris elegantioribus exi-
mius, et inprimis carminibus concinnis immortale nomen consequutus: quem
vero miserimum inconstantissimae fortunae ludibrium iure adpellare possumus.
Postquam enim ex uno loco in alium concesserat, factorum iniurias lenaturus, ad
extremum blande in patriam reuocatus reuertit. At vix redux factus, principis
iussu, in custodiam tradebatur. Quo facto, carceris squalorem perosus, fugam
meditabatur, eoque consilio funem comparabat ex cannabi et stupa probe con-
tortum: quem effracta fornace, reuulsis clathris, paratoque ad moenia reditu, à
parte

b) Bayle Diction.

c) Scaeuol. Sammarthar. Elog. L. II. 21.

parte muri superiore religabat. Religatum deinceps auide amplectebatur, per murum sese demissurus. At vix iter ingressus, infelicissime illud finiebat. Nam ex praecipiti decidebat, et ad saxa scopulosque adlissus, mi'errimeque laceratus, ignominiosum ibi vitae finem inueniebat, ubi libertatis initium sibi reperisse videbatur. d) Et quam male habitus fuerit cancellarius superiori saeculo in Anglia longe celeberrimus

FR. BACO DE VERVLAMIO, qui, inuidia hominum maleuolorum obstetricante, non solum à splendido munere deiciebatur, sed etiam in carcerem detrudebatur, ex vitae suae historia constat. e) Tantum autem aberat, ut excelsus illius animus his contumeliis frangeretur, ut potius, à negotiis ciuilibus retractus, extremum illud vitae tempus bonae frugis meditationibus impenderet, et maximam partem librorum aeterna laude dignissimorum elaboraret; cui salus publica etiam inter aduersitates nouercantis fortunae iniquissimas curae atque cordi tantopere erat, ac si illius solius prouehendae atque amplificandae causa istam calamitatem subiisset. Neque mitiora fata subiit Italus celeberrimus

FERRANTES PALLAVICINVS, ingenii venustate et sili elegancia inprimis commendabilis, in eo tamen infelix, quod à perstringendis saeculi sui moribus temperare sibi non poterat. Postquam enim ex hac causa in plurimorum odium incurerat, audiens, quod singulare praemium iis promissum esset, qui Pallauicinum aut viuum aut mortuum Romam perferrent, fuga quidem suae ipsius saluti consulere studebat: at proditus ab amico profligatae fidei, Auenione in Gallia captus, capite truncabatur. Quod fatum sinistrum Pallauicino amicus Loredanus his verbis praedixerat: *La Satira muoue il riso de gl' ascoltanti, ma fa piangere per ordinario gli autori. Voglia Dio, che cid non si verifiche anche nella sua persona. Chi dice male di chi può far del male, se non merita il titolo di pazzo non può fuggire quello d' imprudente. Le soddisfattioni, che ne vengono, si possono paragonare a quelle medicine, che aggravano l' infermo in vece di risanarlo.* Hunc excipiat Romanus ille iuris et doctrinae ciuilis peritia haud ignobilis,

TRAIAN. BOCCALINVS, vir, qui sua aetate nemini doctorum eruditionis amplitudine cessit. Vbi vero, vi ingenii viuidissimi efferuescente, acrius calamum in vitia magnatum strinxerat, concitato in se principum odio, Venetias se recepit, ibique tanquam in portu tutum, et extra omnem teli iactum se fore, existinauit. At falso. Nam quum nihil omnino extimesceret, quatuor viri procerae staturae vultusque terribilis, ad caedem faciendam subornati, ex insidiis prosilientes conclave irrumpunt, caputque ac tergum Bocalini sacculis glareae oppletis ita contundunt, ut corpus eius humi procumberet, et exanimatum contumeliosissima morte infamaretur. f)

Plura

d) vid. Cel. M. C. H. Langii Commentat. de vita et fati N. Frischlini. *Guelpherb.* 1727.
e) vid. Vita Verulamii eius Operibus praefixa, f) I. N. *Erythraei* Pinacoth. p. 271. lqq.

94
Tn
7081

Plura chartae angustia iam non capit, Ex iis vero, quae in scenam produxi-
mus, exemplis, facile perspicimus, litterarum studiis nulla aetate vel maleuolos
obtrectatores vel apertos hostes defuisse. Nos autem, qui sapientiae studio serui-
mus, his conuictis et contumeliis iniuriosissimis non frangamur, aut in stadio la-
borum decurrendo retardemur, sed potius erigamur, et ad talem nominis famam
comparandam exstimulemur, qualem hi viri tam male habiti, etiam inter tri-
stissima fata et funestissimum vitae exitum ad posteros transmiserunt. Quamuis
enim haec exempla de improbo litterarum contentu aperte testentur; longe ta-
men plura, imo infinita sunt, quae nos docent, quod adhuc honos studii duret,
Cuius rei documenta cum copiosa schola Freibergensis habet, tum illud in primis
beneficium RICHTERIANVM, egeus litterarum alumnis liberaliter destinatum,
cuius memoria anniuersaria circa hoc tempus recurrit, pia praedicatione celebranda.

Neque alio consilio artibus liberalibus operam suam in palaestra nostra litte-
raria adhuc nauauit iuuenis et familiae honestate, et nobilissimi Parentis fide, et
naturae fauoribus dotibus commendabilis.

SAMVEL GOTTLOB HABERLAND, Oederanus.

quam, ut gloriae hederam, sapientiae studiis praefixam, fauultis auspiciis aliquando
decerperet, et tantum ornamenti suae familiae, quantum emolumenti reipublicae
adferret. Iam vero, ad abitum in scholam superiorem accinctus, suum esse putat,
animum pium et beneficiorum memorem iis omnibus publice significare, qui in
se poliendo et bene formando operam collocarunt. Prius autem, quam hoc faciat,
habita praesentis temporis ratione, ubi acerbissimi cruciatus et dolores, quibuscum
optimus Saluator generis humani usque ad mortem colluctatus fuit, pro rostris
sacris exdicantur, de athletica sacra ex historia Iesu patientis addiscenda, grae-
cis verbis perorabit. Quo digresso, in medium prodibit adolescens pietate
atque diligentia nobis probatus,

GOTTLOB FRIDR. ZVNDLER, Freiberg.

sermone Latino *hymnum iubilacum ante initiam à I. C. passionem decantatum*
complectetur, et grauissimis amplissimi LEGATI RICHTERIANI adminiftra-
toribus pro hoc beneficio sibi collato, debitas gratias persoluet. Tandem
oratione germanica plus simplici vice a nobis laudatus

GEORG. SAM. CREVZIGER, Franckenberg.

ex rerum gestarum monumentis exempla eorum percensebit, qui terminum mor-
tis suae exacte praedixerunt: quo facto, commilitonum suoque nomine Haber-
landium, amicum et cognatum dilectissimum, piis votis prosequetur.

Si per Vestra negotia licuerit, non dubito, PATRONI ac FAVTORES, quin
cras, peractis ante meridiem sacris, ad audienda iuuenum in spem patriae nato-
rum et educatorum specimina sitis accessuri, Vestroque singulari fauore conatus
iporum leuaturi. Ego autem quo impensius hoc rogo, atque contendo,
eo certius, hoc Vobis institutum probatum iri, confido. P. P.

Freibergae, a. d. XII. Febr. MDCCL,

X2536384

Am. 521, 5

II m
7081

DE
ERV DITIS
MALE HABITIS
PRAEFATVS

AD
ORATIONES
BENEVOLE AVSCVLTANDAS
OBSEQVIOSE
INVITAT

M. IO. GOTTL. BIDERMANN R.

FREIBERGAE,
Litteris CHRISTOPH. MATTHAEL

XXIV.

